

In de tijd dat er door de Coronacrisis geen vieringen kunnen worden gehouden, zijn er luistervieringen met ingesproken teksten.

Lechajim! luisterviering

19 april 2020

Vorbereiding: Henk Baars, Hans Opschoor, Ge Piket, Marijke Blauw-Van Dongen, Jan Hulsbergen
M.m.v. Einar Sies, Tamme Wiegersma en Cokky van Santen.

Lied Van God is de aarde en die haar bewonen (refrein)

Inleiding

Welkom op de Zondag van de Aarde 2020 van een van de groene kerken in Den Haag. We staan stil bij het thema: Lechajim – op het leven. Het heeft iets bizars: een viering over het leven terwijl ons menselijk leven is blootgesteld aan een golf van verspreiding van een dodelijk virus. Die golf vlakt al een poosje af, maar terugkeren naar ons normale leven is er nog niet bij.

Het verschijnsel “leven” op Aarde is iets heel bijzonders. Voor zover wij weten is het uniek, al kunnen we ons voorstellen dat we niet alleen zijn in het heelal. Als je er, zoals wijzelf, deel van uitmaken is er reden om dankbaar te zijn, en ook verwonderd. “God zag dat het goed was”, zegt ons scheppingsverhaal.

Het leven is niet altijd een lolletje. Het Corona-virus kan ons de adem ontnemen. Wij mensen zijn vaak geen lolletje voor de rest van het leven. Daar kan de steeds meer verstikte natuur van getuigen. Leven vraagt om respect, om eerbied, baart zorg - angst, soms. We weten van de kwetsbaarheid van onszelf en van de biosfeer. De dankbaarheid overheerst vandaag. We hebben, ondanks alles, veel te vieren, een week na Pasen. Dus toch: “Op het leven” – *Lechajim*.

We zingen van de aarde en van al wat leeft. We lezen scheppingsverhalen, uit bijna alle windstreken. Alle teksten die U hierna gaat horen, zijn vanuit onze participanten aangedragen.

Gebed

We bidden met een gedicht van Leo Vroman (Scheppinkje):

Kon ik Jou, Heer, tezamensponsen
tot een gebaartje op mijn hand
en gaf Jou alle kralen, donzen,
poesjesmiepsen en hommelsonzen
en Jij weefde het verband...

Ik zou mijn vingers rond Je sluiten
en Jouw gekriebel zó beminnen

terwijl Je scheppend was daarbinnen
dat ik mijn vuist héél zacht van buiten
zou kussen;

en als ik op een teken
Jouw werk voorzichtig zou ontbloten
nimmermeer zijn uitgekeken
op mijn lege handpalm, grote God
en nooit meer spreken.
Amen

Verwondering over de zich ontplooiende diversiteit in het leven, het onbegrijpelijke van de samenhang in die zo veelvormige schepping. Als je het probeert te begrijpen, dan is je handpalm leeg. Wees stil ... om het wonderbaarlijke van de schepping..... Om de aarde lief te krijgen, met hart, ziel en verstand.

Lied Ik heb lief de aarde en de mensen

Lezing Uit een Hindoe-scheppingsmythe
Er was geen Zijn, er was geen Niet-zijn, toen.
Het rijk van de ruimte en het zwerk erboven: ze waren er niet.

Was er beweging? En waar? Wie hield dat gaande?
Bestond er water, bodemloos en diep?
Er bestond geen dood of onsterfelijkheid;
er was geen teken dat de dag onderscheidde van de nacht.

Het Éne ademde ademloos, uit zichzelf,
en buiten dat was er verder niets.
Duisternis was toen gehuld in duisternis;
dit alles was een vormeloos op en neer golven.

Was er onder? Was er boven?
Beneden was er beweging, er was oorsprong boven.
Vanwaar is deze schepping?
Wie weet waaruit de schepping is opgerezzen?
Misschien heeft ze zichzelf geschapen – of misschien ook niet.
Degene die in de hoogste hemel op haar neerkijkt, is de Énige die het weet –
of misschien weet ook die het niet.

Lied Aarde deze

Lezing uit “Natuurlijk” van Jan Terlouw
Toen onze oudste dochter een jaar of negen was, vroeg ze waar de mensen vandaan komen.
Ik antwoordde dat daar verschillend over wordt gedacht en dat ik er twee verhalen over zou vertellen.

Eerst heb ik het verhaal verteld zoals het in Genesis staat, hoe Adam door God uit aarde werd geboetseerd en leven ingeblazen kreeg, hoe Eva vervolgens uit zijn rib werd geboren, en ver Adam en Eva en hoe ze vrede en goed in het paradijs mochten leven Adam en Eva

mochten alles doen wat ze wilden, en dat waren natuurlijk alleen maar lieve en aardige dingen. Er was een uitzondering: er was een boom, de boom van de kennis van goed en kwaad heette die, daarvan mochten ze geen vruchten eten. Als ze dat toch zouden doen, zouden ze zijn als God, dan zouden ze ook te weten komen wat kwaad was. En natuurlijk, het ging mis. Er zat een slang in die boom die Eva influisterde dat het best interessant kon zijn om toch maar zo'n vrucht te eten. Ze deed het en verleidde toen Adam om hetzelfde te doen. Foute boel! Voor straf werden ze uit het paradijs verdreven.

Daarna heb ik verteld over de evolutietheorie. Leven ontstaat uit leven. Alles wat er leeft probeert te overleven en het zo goed mogelijk te hebben, ook als dat ten koste gaat van ander leven. ... Stel er leven ergens vlinders in een gebied waar ook vogels zijn die vlinders eten. Stel dat er een vlinder wordt geboren die toevallig grote zwarte vlekken op zijn vleugels heeft, zoals je bijvoorbeeld toevallig een borstelige wenkbrauw kunt hebben. Een vogel probeert deze vlinder te vangen, de vlinder slaat zijn vleugels uit, de vogel schrikt van de grote vlekken die lijken op de dreigende ogen van een roofdier. De vlinder ontsnapt en overleeft. Zijn nakomelingen krijgen ook zulke vlekken en hebben ook meer kans om te overleven. Zo ontstaat op den duur een vlindersoort met zwarte vlekken op zijn vleugels. Misschien is de mens ook op zo'n manier ontstaan.

Toen ik was uitverteld, vroeg ik aan mijn oudste dochter wat zij het waarschijnlijkst vond. Ze dacht even na en zei toen: "Ik wou het eerste maar ik denk het tweede".

Lied   Aarde deze

Lezing   uit de Koran Sura 35:3, 42:29 en 6:38

In de Naam van God, de Erbarmer, de Barmhartige

O mensen, gedenkt Gods genade aan jullie. Is er een andere schepper dan God, die vanuit de hemel en de aarde in jullie onderhoud voorziet? Er is geen God dan Hij!

Tot zijn tekenen behoort de schepping van de hemelen en de aarde en de dieren die Hij erop heeft verspreid. En als Hij wil is Hij bij machte om hen bijeen te brengen.

Er is geen dier op de aarde noch een vogel in vlucht, dat niet een volk is, zoals jullie.

Lied   Aarde deze

Lezing   Scheppingsmythe Maya's

Voordat de wereld een vaste vorm kreeg waren er twee goden. Gezamenlijk maakten ze de wereld. Alles wat in hun fantasie opkwam ontstond onmiddellijk nadat ze het bedacht hadden. Ze dachten aan "Aarde" en spontaan ontstond er land in de duisternis. Verder bedachten ze bergen, valleien, pijnbomen en water en lucht. Zo ontstond de hele wereld.

De goden besloten dat er wezens nodig waren om voor de hele schepping te zorgen en om hun naam als scheppers te prijzen. Ze maakten herten, vogels, panters en slangen en al de andere dieren. "Prijs ons nu!" bevalen de goden. Maar de dieren konden alleen maar loeien, blaten, blaffen of sjilpen. Ze deden hun uiterste best om te spreken, maar dat lukte hen niet. Teleurgesteld besloten de scheppers om betere wezens te gaan maken die hun makers naar behoren zouden vereren.

De eerste mensensoort werd gemaakt uit natte klei. De mensen probeerden te spreken,

maar al gauw nadat ze gemaakt waren vielen ze in kleine stukjes uit elkaar.

De goden besloten een steviger soort mensen te maken, uit hout gesneden. Maar deze mensen hadden geen hersenen en ze waren niet in staat om hun goden te aanbidden. De goden stuurden een grote zondvloed om deze mensensoort te vernietigen. De paar die ontsnapten, vluchtten het bos in en veranderden in apen.

De goden dachten lang na hoe ze de mensen zouden kunnen maken die ze eigenlijk wilden. Uiteindelijk brachten enkele dieren de goden een voorraad maïs en hieruit maakten ze vier verschillende mensen. Die begonnen ze meteen de goden dank te zeggen voor het leven. De goden waren tevreden.

"Wat zien jullie?" vroegen de goden vervolgens aan de maïs-mannen. "We kunnen kijken tot in de eeuwigheid, dwars door rotsen en bomen. We kunnen alles zien en begrijpen!"

De goden keken elkaar aan. "Misschien hebben we deze wezens té goed gemaakt." "Ze zouden niet zo goed moeten kunnen zien als wij!" De scheppers beperkten daarop het gezichtsvermogen van de eerste mensen. Ze konden niet langer door of over dingen heen kijken. Hierdoor begrepen ze ook minder van de wereld om hen heen.

De goden maakten vier vrouwen om hen gezelschap te houden. Deze acht mensen waren de voorouders van de Maya's. Nog steeds is hun gezichtsvermogen en hun begrip van de wereld niet volledig.

Lied   Honderd bloemen

Reflectie

Voor even lost de coronacrisis in een klap vier van onze grootste problemen op. Vervuiling uitputting en opwarming, tevens de corrupte invloed van het bedrijfsleven op de politiek. Ze liggen nu allemaal aan de zuigspaan van de staat. In een moeite door de complexiteit van de aanpak. Alles lijkt eenvoudig nu. We hadden gebrek aan visie, maar nu zien we haarscherp waar het aan schort en wat er eigenlijk moet gebeuren. De wereldeconomie is met een druk op de knop stil te zetten. Dat is het demonstratie effect van deze crisis. Greta Thunberg is er niets bij. Niemand heeft het zo gewild, maar het is mogelijk. De oorzaak is de doodsangst voor een afschuwelijke ziekte. Het is ongelofelijk tragisch dat we zo iets nodig hebben, want de klimaatrampen die ons te wachten staan zijn op de langere termijn erger dan deze crisis.

We leven met de scheppingsverhalen, maar ook met het terugkerende dilemma wat te kiezen, het goede of het kwade. Wij mensen nemen de beweging van het leven (lechajim) altijd waar als een strijd tussen goed en kwaad, maar misschien ten onrechte. Zijn degenen die goed willen doen wel bij machte het kwaad op de wereld terug te dringen? Misschien is het leven zelf het kwaad? Soms denk ik dat. Want waar schuilt dat onmachtige goede? Niet in de preken van geloofsleiders, niet in doctrines van politici, niet in de ethiek van filosofen. Toch dragen gewone mensen liefde in hun hart, alledaagse goedheid, artsen, verplegers en zoveel anderen, die met gevaar voor eigen leven hun werk doen. Die dwaze goedheid(en geen heldendom) is het menselijke in de mens. Dat is wat mensen onderscheidt. Die goedheid is woordeloos, ze is blind en instinctief en is sterk zolang ze uit handen blijft van valse godsdienst. Haar kracht ligt in de stomheid van het menselijk hart. Het is het humane dat onuitroeibaar voortleeft in mensen op de rand van een bloedige kuil, bij de ingang van

een gaskamer of worstelend met je adem op een IC. De geschiedenis van de mens is de strijd van een groot kwaad dat een korreltje menselijkheid probeert te vermalen. Dat lukt niet, want als het menselijke in de mens ook nu nog niet is gedood, dan zal het kwaad niet meer overwinnen.

Voorbeden

Als het donker aan je vreet
en het je wakker houdt
Gedachten onmeedeelbaar.
Mijn God sta me dan bij.

Als het nader komt,
als ik het onder ogen moet zien,
mijn onvermogen op vele fronten.
Mijn God sta me dan bij.

Als ik mijn leven moet veranderen,
het moet afpellen tot op het bot,
het naakte bestaan.
Mijn God sta me dan bij

Als mijn droom voorbij de laatste grenzen gaat,
waar de aarde ophoudt en noodzakelijk opnieuw moet beginnen,
geef ons dan een begaanbare weg.
U ademt toch in grassen en bloemen?
Mijn lichaam kan niet zonder uw ziel.

Wees wijsheid, goed land, verlicht ons,
breng ons weer in evenwicht.

Ik kan nog ademen, niets dan ademen.

Lied   De wildernis zal bloeien als een roos

Zegen

Voor onze lieve aarde springen we op in Goddelijke waarheid.
Zegen ons in de bloemen die met ons meegaan.
Zegen ons in de naam van madelief, moederlief en vaderlief.
Dat neerdale over ons, moed, trouw, solidariteit en vrede.

Amen

Slotlied   Aarde, deze